

Donsk bløð um serlóg

Tá danski lögmaráðharrin Bjørn Westh var í Føroyum herfyri hevði hann við sær eitt uppskot til kanning av bankamálinum. Hetta uppskotið snýr seg um at gera eina serliga serlóg fyri kanning av bankamálinum ístaðin fyri eina dómarakanning. Stjórnin fer nú at gera uppskot til kommisorium fyri slíka kanning. Men hvat siga tey donsku bløðini til nýggja útspælið frá stjórnini. Vit endurprenta her trýggjar oddageirir úr trimum av teimum størstu bløðunum, Jyllandsposten, Berlingske Tidende og Politiken.

Retsindighed – omsider

Hvad er vigtigst, at en statsminister mister ansigt, eller at 43.000 færinger bliver ved at tro, at de blev blanket af ved en bankfusion, som de også tror, at danske statsmyndigheder tvang dem til?

Der kan kun være ét anstændigt svar: Sandheden skal frem uanset økonomiske og politiske omkostninger. En statsministers kosmetiske hensyn til sig selv er uden offentlig interesse.

Færingerne bad om en dommerundersøgelse, som de kunne være trygge ved. De fik et løfte af statsminister Poul Nyrup Rasmussen, som har derefter løb fra med støtte fra Det Konservative Folkeparti. De kunne få en eksperundersøgelse eller ingenting. Endnu værre var hans magre begrundelser, et brev fra højesteretspræsidenten, og at en dommerundersøgelse ville tage for lang tid.

Afvisningen var simpelthen krænkende for både dansk og færøsk retsbevidsthed, og statsministerens besynderlige stemningsskift måtte få enhver, der bare tænkte en lille smule, til at tro:

Han er under pres fra embedsmænd eller fra Den Dan-

ske Bank. Der er noget, som skal ind under gulvtæppet.

De skumle tanker fører nødvendigvis videre til spørgsmålet: Kan Danmark have en statsminister, som lader sig presse væk fra retsindighedens sti?

Nu er Nyrup Rasmussen åbenbart af omstændighederne tvunget til at give Færøerne det, de bad om.

Justitsminister Bjørn Westh blev sendt til Nordatlanten med et så vidtgående forhandlingsmandat, at færingerne gennem en særlov kan få de retsgarantier, de ønsker, ja mere til. De skal have en særlov blot for at undgå paragraffen i retsplejeloven om dommerundersøgelser.

Det ord giver Nyrup Rasmussen myrekryb. Det er hans forfængelighed, at en mand er en mand, og et ord er et ord, så derfor skal hans forhastede nej til en dommerundersøgelse stå ved magt.

Med særlovgivning kan statsministeren undgå flere skrammer i skallen efter lang tids tumlen rundt i den færøske banksag.

Det bliver Lagtingets sag at beslutte, om Færøerne vil godkende Bjørn Wesths kommende forslag til særlov.

Det er vigtigt, at Lagtinget ikke forholder sig fornærmet

og passivt, men at det aktivt deltager i lovens forberedelse. Det må ikke siden kunne siges, at også særloven blev presset ned over færingerne. Der må ikke kunne opstå tvivl om troværdigheden af undersøgelsens resultat. Ansvar for troværdigheden hviler tungt på Lagtingets folkevalgte.

Vigtigt for undersøgelsens forløb er Den Danske Banks holdning. Banken har tidligere sagt, at banksagen allerede var undersøgt til bunds, og at en ny undersøgelse er overflødig, men nu hedder det:

»Vi følger altid loven. Udgangspunktet er, at vi vil deltage i en undersøgelse med åbent sind«.

Retsindigheden er altså omsider ved at sejre. Færingerne kan få den retssikkerhed, de anstændigvis har krav på i et civiliseret samfund.

Herefter er det blot at vente på svaret: Hvem snød hvem, hvem var mest blåøjet, eller – blev nogen overhovedet snydt?

JYLLANDSPOSTEN

Til grin *Wenn jemand eine Reise tut*

Endnu en gang må man sande, at der ligger dyb erfaring gemt i det gamle ord: Når nogen gør en rejse, så kan han fortælle! Se nu justitsminister Bjørn Westh (S). Rejsen til Færøerne har i den grad fyldt hans åbne sind med oplevelse, at han kan fortælle, at den danske regering nok burde være taget op til Færøerne noget tidligere for at få snakket den dansk-færøske konflikt igennem.

Ja, tilsyneladende forholder det sig endda sådan, at bare tanken om den friske søluft og det høje lys over øerne, som ministeren skulle op og opleve, har inspireret regeringen til at undfange et nyt forslag, den rejsende kunne tage med sig i lommen.

Et forslag om en helt særlig slags undersøgelseskommision, der skal kulegrave omstændighederne vedrø-

rende Færøernes milliardtab i forbindelse med overtagelsen af Den Danske Banks datterselskab, Føroya Banki. Det er et forslag, som færingerne roligt kan acceptere. For nu får de det, som de vil have det. Men det hedder bare noget andet og er endnu bedre.

Da færingerne bad om en dommerundersøgelse, stod statsministeren urokkelig fast på, at det kunne der ikke være tale om. Han begrundede sin afvisning på højesteretspræsidentens m.fl.'s på adskillige lovparagrafer byggede advarsel mod at benytte dommerundersøgelser bl.a. i sager, hvor private parter var impliceret.

Synspunktet kunne for så vidt være rimeligt nok. Men på Færøerne tjente statsministerens støjhed kun til at forstærke mytedannelserne om, at Den Danske Bank og sta-

ten havde rottet sig sammen. Nu har Færøerne så fået tilbud om en undersøgelse, der via en særlov på flere måder vil blive mere vidtgående end en dommerundersøgelse.

Så er det, man må spørge: Når det alligevel skulle ende dér, hvorfor har regeringen så ikke fra starten talt med færingerne og lagt hovedet i blød for at finde en konstruktion, der kunne tilfredsstille begge parter? Ikke alene har statsministerens håndtering af sagen været unødigt konfliktfremmende. Den gør også ham og hans regering til grin.

POLITIKEN

Særlov mod færøkrisen

Regeringen forsøger nu at løse den færøske bankknode med et sabelhug i form af en særlov. Udspillet minder ikke så lidt om et tidligere konservativt forslag, så noget tyder på, at en løsning støttet af et flertal er på vej. Det bedste, der kan siges om forslaget, er, at det ikke er en dommerundersøgelse. Det værste, der kan siges, er, at særloven kommer til at minde ganske påfaldende om en dommerundersøgelse.

Den mest afgørende forskel er, at formanden skal være en jurist, der ikke er dommer, men som opfylder kriterierne for at blive udnævnt til højesteretsdommer. Det er helt afgjort godt, at dommerundersøgelsen er droppet. Derimod er det mindre godt, at forviklingerne trækker i retning af en særlov. Også særlove er en uskik, som principielt bør undgås. Selv de Radikale er kommet på bedre tanker efter partiets aktive medvirken til særloven for de palæstinensiske asylsøgere. Nu har de Radikale pludselig fået betænkeligheder ved at særlovgive, og det er da

positivt, hvis et parti tager ved lære af sine mest fatale fejltagelser.

På Færøerne er den umiddelbare begejstring til at overse, Justitsminister Bjørn Westh har efter adskillige dages mæglingsophold på Færøerne ellers bekendtgjort, at regeringens tanker om en særlov har vundet tilslutning på Færøerne. Men Bjørn Westh skulle nok have sikret sig nogle færøske underskrifter som vitterlighedsvidner på en så basted udlægning. De første kommentarer fra Færøerne er bestemt ikke helt så begejstrede, som Bjørn Westh tilsyneladende husker dem.

I det fortsatte slagsmål om tabene i den færøske banksektor er det vigtigt at fastholde nogle basale synspunkter. Det gælder bl.a. det forhold, at den færøske krise ikke er skabt af Danmark eller danskerne, men af færøsk overforbrug. Færingerne har brugt løs af indtægter, der aldrig kom. Danskerne har hjulpet med garantier, men gav billig refiansiering af lån, men kan naturligvis ikke påtage

sig at betale regningen for et overforbrug, færingerne i kraft af selvstyret har besluttet og gennemført. Om tabet i banksektoren skal man ikke glemme, at det er principielt forkert at have en samfundsejdet bank i direkte konkurrence med en privatejet, og den naturlige konsekvens er, at Den Danske Bank så går ud af markedet og afhænder sin datterbank. Den Danske Bank har aldrig modsat sig en undersøgelse af de nærmere omstændigheder omkring værdiansættelse og hensættelser.

Faktisk har ingen protesteret mod færøske ønsker om en tilbundsående undersøgelse. Modstanden er alene gået på Færøernes ultimative krav om, at undersøgelsen skal ske i form af en dommerundersøgelse. Der er ingen grund til at skabe myter, hvor ingen myter er.

BERLINGSKE TIDENDE